

**АПАРАТ
РАДИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ**

вул. Петра Болбочана, 8, м. Київ, 01601, телефон: (044) 255-06-50, телефакс: (044) 255-05-85

№ _____

Кабінет Міністрів України

На додаток до листа Секретаря РНБО України від 16.03.2021 № 823/14-05/2-21 надсилаємо для організації опрацювання копію листа ДП «Енергоринок» від 25.03.2021 № 02/23-926.

Просимо вжити додаткових заходів для безумовного виконання рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 січня 2021 року «Про заходи з нейтралізації загроз у сфері атомної енергетики і промисловості», уведеного в дію Указом Президента України від 29 січня 2021 року № 35, у частині супроводження у Верховній Раді України законопроектів «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо заходів, спрямованих на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії» (реєстраційний № 2389), «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства (щодо заходів, спрямованих на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії)» (реєстраційний № 2390), «Про внесення змін до деяких законів України (щодо врегулювання кризи неплатежів на ринку електричної енергії та питання сертифікації оператора системи передачі)» (реєстраційний № 3364).

Про результати роботи просимо інформувати Апарат РНБО України для підготовки доповіді Секретареві Ради національної безпеки і оборони України щодо стану функціонування ринку електричної енергії.

Додаток: на 7 арк. в 1 прим.

Керівник Апарату

Олена ПЕТРЕНКО

Клєсова 2550546

Клєсова Світлана Геннадіївна т. 255-05-46

16.02.21

Апарат Ради національної безпеки і оборони
1433/14-05/2-21 від 12.04.2021

Кабінет Міністрів України

ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЕНЕРГОРИНОК»

01032, м. Київ-32, вул. Симона Петлюри, 27, телефон: (044) 594-86-00, факс: (044) 594-86-86
E-mail: kanc@er.gov.ua Код ЄДРПОУ 21515381

25.03.2021.....№ 02/23-926...

Секретарю Ради національної безпеки і
оборони України
п. Данілову О.М.

Шановний Олексію Мячеславовичу!

Державне підприємство «Енергоринок» (далі – ДП «Енергоринок»), яке відповідно до доручень Міністерства енергетики України (далі – Міненерго) є ключовим підприємством у розробці¹ та реалізації Закону України від 17.06.2020 №719-IX «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії» (далі – Закон №719-IX) інформує Вас, шановний Олексію Мячеславовичу, про наступне.

До 01.07.2019 на ДП «Енергоринок» згідно із Законом України «Про електроенергетику», ліцензією на право здійснення підприємницької діяльності з оптового постачання електричної енергії, статутом ДП «Енергоринок» та Договором між Членами Оптового ринку електричної енергії України (далі – ДЧОРЕ) покладалися ключові функції для забезпечення діяльності Оптового ринку електричної енергії України (далі – ОРЕ), зокрема:

- Оптового постачальника електроенергії;
- Головного Оператора системи комерційного обліку електроенергії (Головний оператор);
- Розпорядника системи розрахунків;
- Розпорядника коштів ОРЕ;
- Секретаріату Ради ОРЕ;
- Сторони ДЧОРЕ, яка відповідає за підтримку системи забезпечення функціонування.

З 01.07.2019 згідно з Законом України «Про ринок електричної енергії» від 13.04.2017 №2019-VIII (далі – Закон №2019-VIII), відбувся повномасштабний перехід до нового (конкурентного) ринку електричної енергії.

¹ 24.10.2013 прийнято Закон України №663-VII, який передбачав зміну функціонування ринку електричної енергії України. У вказаному законі також була норма щодо розроблення Кабінетом Міністрів України законопроекту щодо погашення заборгованості, яка виникла на ОРЕ. Розроблення законопроекту за дорученням Міненерго покладено з 2014 року на ДП «Енергоринок».

При цьому, відповідно до пункту 15 Розділу XVII Прикінцевих та Перехідних положень Закону №2019-VIII, оптовий постачальник електричної енергії здійснює діяльність до повного погашення своєї кредиторської та дебіторської заборгованості за електричну енергію.

Зазначасмо, що рівень дебіторської та кредиторської заборгованості ДП «Енергоринок» перед іншими учасниками ринку електричної енергії сягає близько 30 млрд. гривень.

Основними причинами виникнення заборгованості на ОРЕ стали:

- анексія Автономної Республіки Крим;
- постачання електричної енергії на тимчасово окуповані території Донецької та Луганської областей відповідно до Указів Президента України, які вводили в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України, до прийняття Міністерством енергетики України (далі – Міненерго) рішення про їх відключення;
- відсутність повного покриття собівартості вугілля державним вугледобувним підприємствам;
- низький рівень платіжної дисципліни підприємств водопровідно-каналізаційного господарства.

З метою врегулювання заборгованості, що виникла на ОРЕ, відповідно до пункту 16 Розділу XVII Прикінцевих та Перехідних положень Закону №2019-VIII встановлено, що Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців (до 11.09.2017) з дня набрання чинності цим Законом (дата набуття чинності: 11.06.2017) розробити та внести на розгляд Верховної Ради України законопроект щодо особливостей погашення заборгованості за електричну енергію, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії.

Отже, відповідно до Закону №2019-VIII, погашення заборгованості на оптовому ринку електричної енергії мало б відбуватися відповідно до вимог спеціального закону. **Вказаний закон на момент початку роботи нового ринку прийнятий не був.**

При цьому, Міненерго за участю всіх учасників ОРЕ підготовлено та 30.08.2017 направлено на погодження відповідно до Регламенту законопроект «Про особливості погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії». 10.04.2018 Кабінетом Міністрів України на своєму засіданні погоджено вказаний законопроект, який зареєстровано у Верховній Раді України під номером № 8253. 16.05.2018 Комітетом з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки вказаний законопроект рекомендований до прийняття у першому читанні за основу. Законопроект № 8253 «Про особливості погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії» було знято з розгляду у зв'язку із достроковим припиненням повноважень Верховної Ради України.

ДП «Енергоринок» неодноразово зверталось до органів законодавчої та виконавчої влади з пропозиціями щодо ефективного та безпечного переходу на нову модель відносин та звертало увагу на величезні ризики, що викликані відсутністю закону про погашення заборгованості на оптовому ринку електричної енергії.

17 вересня 2019 року на виконання протокольного рішення наради, яка відбулась під головуванням Міністра енергетики та захисту довкілля України, на майданчику ДП «Енергоринок» поновлено роботу з питань доопрацювання законопроекту щодо погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії за участю представників міністерства, Міністерства фінансів України, Національної комісії, яка здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) та учасників ОРЕ.

За результатами роботи, доопрацьований та узгоджений проект Закону України «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії» 6 листопада 2019 року зареєстровано народним депутатом України під номером 2386.

Крім цього, з метою комплексного вирішення проблем, які виникають при реалізації зазначеного законопроекту, розроблено та зареєстровано ще чотири законопроекти:

1. №2387 «Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» (щодо заходів, спрямованих на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії)» (забезпечення джерела погашення заборгованості);
2. №2388 «Проект Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо джерел формування спеціального фонду» (спрямування акцизного податку з виробленої в Україні електричної енергії в спеціальний фонд держбюджету);
3. №2389 «Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо заходів, спрямованих на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії»;
4. №2390 «Проект Закону про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства (щодо заходів, спрямованих на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії)».

29 листопада 2019 року на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг розглянуто проект Закону України «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії», реєстр. № 2386 від 06.11.2019 та одногolosно прийнято рішення рекомендувати Верховній Раді України **прийняти його за основу та в цілому**. Також, вказаним комітетом розглянуто зазначені вище законопроекти від 06.11.2019 №№2387, 2388, 2389 та 2390 та рекомендовано Головним комітетам прийняти їх за основу в першому читанні.

Слід зазначити, що Указом Президента від 8 листопада №837/2019 доручено Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо розроблення, внесення на розгляд Верховної Ради України та супроводження законопроекту щодо погашення заборгованості, що утворилася на Оптовому ринку електричної енергії України.
Термін виконання до 31 грудня 2019 року.

7 червня 2020 року Верховною Радою України прийнято Закон України №719-IX «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії». Зазначеним законом передбачено комплекс

заходів щодо повного погашення заборгованості на оптовому ринку електричної енергії, яка виникла до 1 липня 2019 року, а саме:

1. Механізми, які здійснюються до 01.07.2021:

1.1. Погашення заборгованості шляхом встановлення НКРЕКП алгоритму розподілу коштів з поточних рахунків із спеціальним режимом використання операторів системи розподілу, електропостачальників та оптового постачальника електричної енергії;

1.2. Застосування процедури взаєморозрахунків з використанням бюджетних та власних/залучених коштів учасників процедури погашення;

1.3. Погашення (списання) заборгованості. Списання заборгованості державних підприємств, а саме: ДП НАЕК «Енергоатом», НЕК «Укренерго», ПАТ «Центренерго», ПрАТ «Укргідроенерго» та інших, мало б відбуватися шляхом відшкодування збитків за рахунок емісії облігацій внутрішньої державної позики з Державного бюджету України.

2. Механізми, які здійснюються з 01.07.2021:

2.1. Заміна сторони у зобов'язанні (відступлення права вимоги);

2.2. Списання залишку заборгованості (або кредиторської або дебіторської) оптового постачальника.

У зв'язку з набранням чинності Закону №719-ІХ, 11 вересня 2020 року в Міненерго відбулась нарада з питань реалізації Закону №719-ІХ. На виконання доручення Міненерго, на майданчику ДП «Енергоринок» створено робочу групу з питань розробки нормативно-правових актів, які передбачено законом, за участю представників Міненерго, НКРЕКП, НАК «Нафтогаз України» та учасників ОРЕ.

За результатами роботи до Міненерго надано проекти нормативно-правових актів, а саме:

1. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на підтримку підприємств вугільної промисловості на погашення заборгованості за спожиту електричну енергію»;
2. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету обласним бюджетам Донецької та Луганської областей на погашення заборгованості за електричну енергію підприємствами водопостачання, що знаходяться або постачають послуги на тимчасово окупованій території Донецької та Луганської областей»;
3. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підтвердження заборгованості та використання коштів, передбачених у державному бюджеті на погашення заборгованості за електричну енергію, яка утворилася на оптовому ринку електричної енергії, у зв'язку з постачанням до 30 квітня 2015 року (включно) електричної енергії споживачам на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей»;
4. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення взаєморозрахунків з погашення заборгованості»;

5. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку списання дебіторської заборгованості Державного підприємства «Енергоринок» за електроенергію відповідно до договорів купівлі-продажу різниці перетоків операторів системи розподілу, які є правонаступниками електропостачальних компаній, та кредиторської заборгованості Державного підприємства «Енергоринок» перед оператором системи передачі за послуги з диспетчерського управління об'єднаною енергетичною системою України та передачі електричної енергії магістральними і міждержавними електричними мережами»;
6. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку списання Державним підприємством «Енергоринок» заборгованості перед енергопостачальниками та виробниками електричної енергії, що провадять діяльність на тимчасово окупованій території (сухопутна територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополя), та заборгованості ВАТ «Луганськобленерго».

Нагальність якнайшвидшого прийняття пакету законопроектів щодо погашення заборгованості на ОРЕ засвідчують протокольні доручення Антикризисового енергетичного штабу від 29.04.2020, від 19.05.2020, від 19.06.2020, від 30.07.2020, від 18.09.2020.

Також, необхідність реалізації Закону № 719-IX, на тлі сьогоденної кризи в енергетиці, підтверджується Указом Президента України №35/2021 від 29.01.2021, яким введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 січня 2021 року «Про заходи з нейтралізації загроз у сфері атомної енергетики і промисловості» згідно з яким, Кабінету Міністрів України доручено супроводження прийняття законопроектів №№2388, 2389 (4101-д) та 2390.

Слід зазначити, що відповідно до Закону №719-IX, реалізація заходів з погашення заборгованості має відбуватись на підставі відповідних окремих порядків та примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України.

На даний час законопроекти, які розроблено для ефективної реалізації Закону № 719-IX знаходяться на різних етапах погодження, а саме:

- проект Закону України №2388 щодо спрямування акцизного податку з виробленої в Україні електричної енергії в спеціальний фонд держбюджету для погашення заборгованості на ОРЕ, очікує розгляду в Головному комітеті (Комітет з питань бюджету);

- проект Закону України №2389 щодо внесення змін до Податкового кодексу 17.09.2020 повернуто Верховною Радою України на повторне перше читання до Головного комітету. У зв'язку з чим, наприкінці 2020 року на майданчику ДП «Енергоринок» велась активна робота щодо напрацювання законодавчих ініціатив в частині змін до Податкового кодексу щодо врегулювання особливостей оподаткування окремих господарських операції під час реалізації Закону №719-IX, а також, врегулювання поточних податкових проблем нового ринку, які виникли у зв'язку неповними розрахунками ДП «Гарантований покупець».

Результатом проведеної роботи стало включення напрацьованих норм до проекту Закону України №4101-д «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних

надходжень»;

- проект Закону України №2390 щодо внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства, рекомендований Головним комітетом до повторного другого читання та очікує голосування у Верховній Раді України.

Також, було надано пропозиції до Державного бюджету на 2021 рік щодо реалізації заходів, передбачених Законом №719-IX. Але, у прийнятому 15.12.2020 Законі України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» вказані пропозиції не включено та зупинено дію на 2021 рік пунктів Закону № 719-IX, які потребують фінансування з Державного бюджету України.

Оскільки, для погашення ланцюгової заборгованості, яка створювалась на ОРЕ впродовж останніх 20 років, та яка не може бути самостійно вирішена ДП «Енергоринок» та іншими учасниками ринку без фінансової підтримки держави, 23.02.2021 у Верховній Раді України зареєстрований проект Закону України №5139 «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» щодо заходів, спрямованих на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії».

На даний час набула чинності постанова Кабінету Міністрів України від 13.01.2021 №98 «Про визначення уповноваженого банку, який обслуговує поточні рахунки із спеціальним режимом використання і додаткові поточні рахунки із спеціальним режимом використання учасників процедури погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії», що, лише на сьогоднішній день, розпочинає перший етап реалізації механізмів погашення заборгованості відповідно до Закону №719-IX.

Досягнення мети Закону №719-IX – це повне погашення заборгованості, яка виникла до 1 липня 2019 року на ОРЕ, але зазначене погашення можливе лише внаслідок повної реалізації всіх його механізмів.

Враховуючи затримку у прийнятті нормативно-правових актів, які необхідні для реалізації Закону №719-IX, народними депутатами подано правки до законопроекту №3364-1-д в частині перенесення дати переведення/відступлення заборгованості відповідно до Закону №719-IX до 01.01.2024.

На сьогоднішній день, на адресу ДП «Енергоринок» надійшло 169 претензій від виробників електричної енергії на загальну суму 16,1 млрд. грн., які є потенційними позовами до підприємства.

В свою чергу, на сьогоднішній день в господарських судах України розглядаються справи за позовами виробників електричної енергії до ДП «Енергоринок» на загальну суму 22,3 млрд. грн.

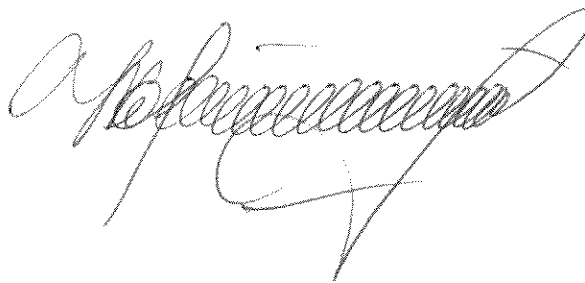
Стягнення в судовому порядку такої заборгованості призведе до арешту рахунків ДП «Енергоринок» з наступним ініціюванням його банкрутства, наслідком чого стане блокування реалізації Закону №719-IX та його механізмів, масові позови виробників з альтернативних джерел електричної енергії до Міжнародного арбітражу та погіршення приватизаційних умов товариств державного сектору економіки, та як наслідок, нівелювання заходів, що вживаються державою та які направлено на вирішення проблем енергетичної галузі.

В свою чергу, реалізація заходів, які передбачені Законом №719-ІХ, щодо повного погашення заборгованості, яка виникла на оптовому ринку, призведе також до покращення фінансової ситуації в діючій моделі ринку електричної енергії, дозволить зберегти контроль держави в енергетичному секторі, фінансового оздоровлення державних енергогенеруючих компаній, таких як ДП «НАЕК Енергоатом», ПрАТ «Укргідроенерго», а також підприємств вугільної промисловості.

Враховуючи викладене прошу Вас, шановний Олексію Мячеславовичу, сприяти прискоренню прийняття Верховною Радою України всіх необхідних законодавчих актів, необхідних для ефективної реалізації Закону №719-ІХ.

З повагою

В.о директора

Н.І. Король